

Fazele procesului penal român, în conformitate cu prevederile Noului Cod de procedură penală

Dr. Mihai OLARIU
Avocat, Baroul București, România
avmihaiolariu@yahoo.com

Rezumat: În conformitate cu dispozițiile Codului de procedură penală din 1968, în structura tipică a procesului penal erau distinse trei faze: urmărirea penală, judecata și punerea în executare a hotărârilor penale rămase definitive; fiecare dintre aceste faze era delimitată prin anumite acte procesuale, după cum, în cadrul fiecăreia dintre aceste faze își exercitau atribuțiile anumite categorii de organe judiciare. Odată cu intrarea în vigoare a Noului Cod de procedură penală, procesul penal cunoaște, alături de urmărirea penală, judecată și punerea în executare a hotărârilor penale, o nouă fază a procesului penal, anume, camera preliminară. Obiectul procedurii în camera preliminară îl constituie verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală.

Cuvinte cheie: fazele procesuale; urmărirea penală; camera preliminară; judecata; punerea în executare a hotărârilor penale definitive.

Introducere

Fazele procesului penal sunt diviziuni ale acestuia, care înglobează un complex de activități, desfășurate în mod succesiv, progresiv și coordonat, având un obiect propriu și urmând să se finalizeze cu soluții proprii [1].

Noțiunea de fază procesuală nu se confundă cu noțiunea de stadiu procesual. În acest sens, stadiile procesuale reprezintă trepte diferite de derulare a procesului penal, în cadrul etapelor distincte pe care acesta le parcurge. Astfel, stadiile procesuale sunt subîmpărțiri ale etapelor de derulare a procesului penal; acestea au o funcție proprie, alcătuind, în cadrul activităților principale, un mănunchi unitar de activități (de pildă, în judecata în căile de atac, etapă a fazei de judecată, pot fi utilizate succesiv mai multe căi de atac - apelul, recursul în casație, contestația în anulare, revizuirea - fiecare dintre acestea constituind un stadiu procesual) [2].

Compartimentarea procesului penal în mai multe faze este regăsită în cadrul legislațiilor moderne, istoria procesului penal consemnând, pe acest plan, construcții procesuale în care nu este prezentă o asemenea structură [3].

În acest sens, *sistemul acuzatorial* se caracteriza prin libertatea producerii probelor (în sensul de administrare), prin oralitatea și publicitatea judecătii. Inițiativa procesului revenea acuzatorului (victima infracțiunii sau orice altă persoană), căruia îi incumba obligația de a aduce probele, învinuitul având dreptul la contraprobe. Probele și contraprobele erau discutate oral și public, instanța având un rol pasiv, limitându-se la soluționarea cauzei penale pe baza probelor prezentate. Acest sistem a funcționat, în mai multe variante, în antichitate și în prima parte a evului mediu [4].

Sistemul inchiizitorial era caracterizat prin trăsături opuse sistemului acuzatorial. Astfel, acuzarea, apărarea și judecata, nu mai constituiau activități distincte, procesul penal fiind declanșat din oficiu, de către organul căruia îi incumba obligația de a aduna probele și de a judeca pricina. De asemenea, procedura era una scrisă și secretă, singura parte în proces era învinuitul, iar probațiunea prezenta un caracter formal, soluționarea cauzelor efectuându-se, de regulă, în lipsa dezbaterilor. Acest sistem, utilizat în forme rudimentare încă din timpul antichității, apare în forma sa tipică odată cu întărirea puterii centrale în evul mediu și cu organizarea justiției canonice inchiizitoriale [5].

Tot astfel, *sistemul mixt* (eclectic) utiliza apectele considerate utile din cadrul celorlaltor două sisteme, caracterizându-se prin existența unei *faze preliminare a procesului penal*, reglementată conform sistemului inchiizitorial (procedură din oficiu, secretă, scrisă) și a unei *faze a judecătii* în cadrul căreia sunt aplicabile

regulile din sistemul acuzatorial (oralitate, contradictorialitate). Însă, în sistemul mixt nu se aplică în mod strict regulile celorlalte două sisteme, existând numeroase abateri de la acestea, fiecare legislație procesuală penală modernă instituind reglementări cu particularități proprii.

În conformitate cu dispozițiile Codului de procedură penală din 1968, în structura tipică a procesului penal erau distinse trei faze: *urmărirea penală, judecata și punerea în executare a hotărârilor penale rămase definitive*; fiecare dintre aceste faze era delimitată prin anumite acte procesuale, după cum, în cadrul fiecăreia dintre aceste faze își exercitau atribuțiile anumite categorii de organe judiciare.

Odată cu intrarea în vigoare a Noului Cod de procedură penală, procesul penal cunoaște, alături de urmărirea penală, judecata și punerea în executare a hotărârilor penale, o nouă fază a procesului penal, și anume, *camera preliminară*. Obiectul procedurii în camera preliminară îl constituie verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală.

Această compartimentare a procesului penal, corespunde specificului activităților ce necesită a fi derulate în scopul bunei rezolvări a cauzei penale.

1. Urmărirea penală - fază distinctă a procesului penal

În cadrul fiecărei faze procesuale sunt rezolvate probleme, de a căror soluție depinde trecerea dosarului penal în faza următoare. Între fazele sau subdiviziunile procesului penal, urmărirea penală ocupă un loc deosebit, datorită finalității și funcțiunii sale proprii.

Urmărirea penală reprezintă prima fază a procesului penal, și constă în *ansamblul activităților derulate de organele de urmărire penală în scopul străngerii probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, identificarea infractorilor și la stabilirea răspunderii penale sau civile a acestora, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea lor în judecată* [6].

Forme embrionare ale urmăririi penale, ca fază distinctă în cadrul procesului penal, au apărut în procesul inchiuzitorial, în Europa apuseană a secolului al XIII-lea, când s-a profilat așa-numita *investigație*, realizată din inițiativa agenților puterii regale [7]. Arătând istoricul Ministerului Public, în literatura juridică s-a subliniat că, inițial, sarcina procurorilor era să îngrijească interesele materiale ale regelui și, mai târziu, ei au început să-i caute pe vinovați și să-i dea pe mâna justiției [8].

Numeroși autori au subliniat importanța fazei de urmărire penală în cadrul procesului penal. În acest sens, s-a arătat că necesitatea de a contracara activitatea infracțională, a condus la înființarea unor organe specializate, care să efectueze activități specifice într-o fază premergătoare derulării judecății [9].

De asemenea, existența urmăririi penale ca fază distinctă a procesului penal, este justificată și de faptul că, în epoca modernă, se comit infracțiuni prin utilizarea unor procedee și tehnici noi, tot mai perfecționate, uneori criminalitatea căpătând caracter organizat [10]. Toate aceste aspecte au impus, din partea statului, o preocupare accentuată în vederea combaterii fenomenului infracțional.

În acest sens, s-a impus înființarea anumitor organe specializate în descoperirea infracțiunilor, identificarea și prinderea infractorilor, în scopul trimiterii acestora în judecată. Acestor organe le revine o competență bine determinată prin lege, derulându-și activitatea în cadrul fazei de urmărire penală. În conformitate cu prevederile procesuale penale, urmărirea penală se înfățișează ca o fază ce prezintă un conținut și o derulare riguros limitate la ceea ce este necesar, în vederea atingerii scopului acestei faze procesuale și al procesului penal în general [11].

Pe lângă regulile fundamentale ale procesului penal, pentru faza de urmărire penală se pot desprinde și o serie de reguli de bază specifice acesteia [12]. În acest sens, urmărirea penală prezintă un caracter nepublic; există, însă, și acte de urmărire penală la care publicul poate participa într-o anumită măsură (de exemplu, participarea martorilor asistenți la anumite procedee probatorii).

Urmărirea penală se caracterizează și prin necontradictorialitate (prin aceasta înțelegându-se, existența și exercitarea în cadrul acestei activități a două laturi sau funcții opuse - acuzarea și apărarea); ca excepție, există și „insule” de contradictorialitate pe parcursul acestei faze procesuale (de pildă, dezbaterile propunerii de arestare preventivă a suspectului sau inculpatului).

Absența contradictorialității conferă urmăririi penale operativitate și mobilitate, trăsături ce absentează în faza de judecată, deoarece organele de urmărire penală au posibilitatea să efectueze actele de urmărire penală în momentul cel mai potrivit, la data și locul corespunzător cerințelor concrete ale dosarului [13].

De asemenea, urmărirea penală prezintă un caracter preponderent scris, cea mai mare parte a actelor din cursul acestei faze procesuale realizându-se în scris. În faza urmăririi penale, părțile nu pot ridica excepții, nu pot formula cereri sau depune memorii, decât în formă scrisă. Deși forma scrisă nu este o condiție de valabilitate, ci doar o condiție de probațiune, se poate afirma că, față de faza judecătii (caracterizată prin oralitate), urmărirea penală are un caracter preponderent scris.

2. Camera preliminară - fază distinctă a procesului penal

Cauzele penale urmează procedura camerei preliminare, numai în situațiile în care sesizarea instanței s-a făcut prin rechizitoriu. În ipoteza în care sesizarea instanței se realizează prin acord de recunoaștere a vinovăției, cauza penală va trece în faza de judecată, fără a mai urma și procedura camerei preliminare.

În cadrul procedurii de cameră preliminară, există o dezbatere scrisă între inculpat (nu parte civilă, parte responsabilă civilmente sau persoană vătămată) și procuror.

Conform art. 54 din Noul Cod de procedură penală, judecătorul de cameră preliminară este judecătorul care, în cadrul instanței, potrivit competenței acesteia:

- a) verifică legalitatea trimiterii în judecată dispuse de procuror;
- b) verifică legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală;
- c) soluționează plângerile împotriva soluțiilor de neurmărire sau de netrimiteri în judecată;
- d) soluționează alte situații expres prevăzute de lege;

Procedura camerei preliminare își găsește reglementare în dispozițiile art. 342-348 din Noul Cod de procedură penală.

Obiectul procedurii camerei preliminare îl constituie verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală.

Durata procedurii în camera preliminară, este de cel mult 60 de zile, de la data înregistrării cauzei la instanță (art. 343 din Noul Cod de procedură penală). Considerăm că acest termen este unul de recomandare, astfel că, în ipoteza în care acesta va fi depășit, nu vor putea interveni sancțiuni procedurale.

În vederea judecării dosarului, se impun a fi făcute anumite comunicări. Astfel, conform art. 344 din Noul Cod de procedură penală, copia certificată a rechizitoriului și, după caz, traducerea autorizată a acestuia (în cazul inculpatului străin), se comunică inculpatului la locul de deținere ori, după caz, la adresa unde locuiește sau la adresa la care a solicitat comunicarea actelor de procedură.

Ca noutate, procedura în camera preliminară introduce reglementarea unei proceduri scrise, referitoare la formularea de cereri, excepții și în privința angajării unui apărător. Astfel, instituția camerei preliminare accentuează caracterul scris, în vederea soluționării cauzei penale din perspectiva obiectului arătat în art. 342 din Noul Cod de procedură penală.

Alături de comunicarea copiei certificate a rechizitoriului și, după caz, a traducerii autorizate a acestuia, inculpatului îi sunt prezentate anumite garanții procesuale. În acest sens, inculpatului i se atrage atenția asupra obiectului procedurii în camera preliminară, dreptul de a-și angaja un apărător, termenul în care poate formula, în scris, cereri și excepții cu privire la legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală. Termenul este stabilit de către judecătorul de cameră preliminară, în funcție de complexitatea și particularitățile cauzei, dar nu poate fi mai scurt de 20 de zile.

Cu privire la desemnarea apărătorului din oficiu, potrivit art. 344 alin. 3 din Noul Cod de procedură penală, judecătorul de cameră preliminară ia măsuri pentru desemnarea acestuia, în cazurile prevăzute de art. 90 din Noul Cod de procedură penală. În forma actuală a prevederilor procesual penale, acestea pot fi interpretate, în sensul în care sunt aplicabile numai dispozițiile art. 90 lit. a) și b) din Noul Cod de procedură penală; ipoteza de la art. 90 lit. c) nu este aplicabilă întrucât vizează faza de judecată [14], camera preliminară reprezentând o fază distinctă a procesului penal.

Cu privire la soluțiile pe care judecătorul de cameră preliminară le poate dispune, acestea sunt prevăzute expres în cuprinsul art. 346 din Noul Cod de procedură penală.

În cadrul procedurii de cameră preliminară, judecătorul pronunță o încheiere motivată, în camera de consiliu, fără participarea inculpatului și a procurorului.

Potrivit art. 346 alin. 3 lit. a) din Noul Cod de procedură penală, judecătorul de cameră preliminară restituie cauza la parchet dacă: rechizitoriul este neregularitar întocmit, iar neregularitatea nu a fost remediată de procuror în termenul prevăzut la art. 345 alin. 3, dacă neregularitatea atrage imposibilitatea stabilirii obiectului sau limitelor judecății. Încheierea de cameră preliminară, consacra neregularitatea actului de sesizare, în condițiile textului de lege; cauza este restituită pentru remedierea actului de sesizare a instanței. O astfel de soluție era reglementată în art. 300 din Codul de procedură penală din 1968.

De asemenea, judecătorul de cameră preliminară restituie cauza la parchet, dacă a exclus toate probele administrate în cursul urmăririi penale (de pildă, constatarea unei încălcări în privința unei probe, ce a condus la toate probele derivate din respectiva probă, poate conduce la restituirea dosarului la procuror, toate probele administrate în cursul urmăririi penale fiind excluse), precum și dacă procurorul solicită restituirea cauzei, în condițiile art. 345 alin. 3, ori nu răspunde în termenul prevăzut de aceleași dispoziții [art. 346 alin. 3 lit. b) și c) din Noul Cod de procedură penală].

În toate celelalte cazuri, în care a constatat neregularități ale actului de sesizare, a exclus una sau mai multe probe administrate (probe excluse nu pot fi avute în vedere la judecata în fond a cauzei), ori a sancționat, potrivit art. 280 - 282 din Noul Cod de procedură penală, actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii, judecătorul de cameră preliminară dispune începerea judecății.

În privința căii de atac, legea procesual penală reglementează expres calea de atac a contestației, aceasta urmând a fi formulată în termen de 3 zile, de la comunicarea încheierii motivate a judecătorului de cameră preliminară. Contestația poate viza modul de soluționare a cererilor și excepțiilor, precum și soluțiile prevăzute la art. 346 alin. 3-5 din Noul Cod de procedură penală (nu însă și ipoteza reglementată în art. 346 alin. 6 din noua reglementare) [15].

3. Judecata - fază importantă a procesului penal

Noțiunii de judecată i se atribuie, în terminologia juridică procesual penală, două accepțiuni [16]. Astfel, în sens restrâns, conceptul de judecată vizează operația logică, prin care completul de judecată soluționează cauza penală cu care a fost sesizat, iar în sens larg, prin judecată se înțelege una dintre fazele procesului penal, alcătuită dintr-un ansamblu de activități desfășurate, în principal, de instanța de judecată.

Prin noțiunile de „cauză”, „pricină” sau „afacere” penală, se înțelege faptul material pentru care se desfășoară procesul penal; este avut în vedere conflictul de drept penal material. Conceptul de „cauză penală” nu trebuie confundat cu noțiunea de „proces”, această din urmă noțiune vizând complexul de activități ce se derulează în vederea rezolvării conflictului de drept penal [17].

Judecata este considerată, în accepțiunea sa largă, ca fiind faza centrală și cea mai importantă a procesului penal [18], deoarece are ca obiect soluționarea definitivă a cauzei penale. Faza de judecată își justifică importanța acordată și prin faptul că, în cadrul acesteia, instanța de judecată verifică întreaga activitate procesuală desfășurată cu toți ceilalți participanți, atât înaintea judecării cauzei, cât și pe parcursul judecării ei.

De asemenea, importanța acordată acestei faze procesuale se reflectă și în reglementările ce consacra principiul separației puterilor în stat, și, implicit, independența puterii judecătorești. În acest sens, Constituția României arată în cuprinsul art. 124 că “Justiția se înfăptuiește în numele legii” și că “Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii”. Tot astfel, conform art. 1 alin. 2 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, „Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției”.

Obiectul fazei de judecată este reprezentat de aflarea adevărului, cu privire la fapta și persoana cu care a fost sesizată instanța, în scopul pronunțării unei soluții legale și temeinice.

Pe parcursul fazei de judecată, instanța verifică legalitatea și temeinicia acuzației penale formulate de către procuror, precum și a pretenției civile formulate de către partea civilă, luând o hotărâre prin care se rezolvă latura penală și civilă a procesului penal. Hotărârea instanței penale poate fi supusă controlului judiciar, prin exercitarea căilor de atac, de părți sau de procuror.

Actele de judecată, reprezintă acte jurisdicționale, prin intermediul cărora este efectuată activitatea de judecată în vederea atingerii scopului procesului penal și constau în hotărâri pe care instanța de judecată le dispune în cursul procesului cu privire la rezolvarea acțiunii penale sau civile [19].

Principiile specifice fazei de judecată. Pe lângă principiile fundamentale ale procesului penal, care sunt aplicabile și în faza judecătii, există un set de principii specifice acestei faze: *publicitatea, nemijlocirea, oralitatea și contradictorialitatea*.

a. Reglementat în art. 290 alin. 1 din Codul de procedură penală din 1968, *principiul publicității fazei de judecată* este consacrat în cuprinsul art. 352 din Noul Cod de procedură penală. Publicitatea ședinței de judecată este regula de bază a procesului penal, ce constă în derularea judecătii unei cauze penale în ședință publică. Ședințele de judecată au caracter public, fiind permisă participarea oricărei persoane, inclusiv a presei.

Prezența publicului, oferă posibilitatea acestuia de a lua cunoștință cu privire la modalitatea în care se efectuează actul de justiție și asigură garanția unui control, al acestuia sau al presei, asupra modalității de aducere la îndeplinire actul de justiție [20].

Nu se impune ca în sala de judecată să fie, în mod efectiv, un public în momentul derulării procesului, însă este necesar ca publicul să poată avea acces la ședința de judecată. Cu alte cuvinte, activitatea procesuală în această etapă a procesului penal se realizează „cu ușile deschise” [21].

Reprezentând o importantă garanție privind obiectivitatea și imparțialitatea judecătii, publicitatea ședinței de judecată este prevăzută expres în Constituția României (potrivit art. 127, ședințele de judecată sunt publice, afară de cazurile prevăzute de lege), precum și în Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (potrivit art. 12, ședințele de judecată sunt publice, în afară de cazurile prevăzute de lege; pronunțarea hotărârilor se face în ședință publică, cu excepția cazurilor prevăzute de lege).

De la principiul publicității ședinței de judecată există și excepții, situații expres prevăzute de lege, în care publicitatea nu mai este obligatorie.

De asemenea, potrivit art. 351 alin. 1 din Noul Cod de procedură penală, judecata cauzei se face în fața instanței constituite potrivit legii și se desfășoară în ședință, oral, nemijlocit și în contradictoriu, reglementarea fiind una similară cu cea prevăzută în art. 289 din Codul de procedură penală din 1968.

b. *Nemijlocirea*, constă în obligația instanței de a percepe direct și nemijlocit mijloacele de probă ce se administrează în cauză, precum și susținerile procurorului sau ale părților din procesul penal. Prin nemijlocire, instanța intră în contact direct cu toate probele.

Principiile contradictorialității și oralității se îmbină cu principiul nemijlocirii, conform căruia judecătorul „percepe direct, nemijlocit, toată activitatea părților și a subiecților procesuali secundari; ascultă părțile, martorii, direct, nemijlocit (...). Sub ochii și urechile judecătorului și a părților se petrece toată desfășurarea dezbaterii. Judecătorul este deci pus în situația de a percepe și de a aprecia elementele dezbaterii și probele, *de visu et de auditu*, în ședință, în prezența și sub controlul părților interesate și chiar a publicului asistent. Și, numai pe cele văzute și auzite în dezbateri și discutate acolo, sub observația și controlul său nemijlocit, își va putea întemeia judecătorul convingerea sa” [22].

În scopul asigurării nemijlocirii, a fost reglementat *principiul continuității completului de judecată*, în conformitate cu care judecarea cauzei penale se realizează, în cursul întregului proces penal, de același complet de judecată, căruia i-a fost repartizată aleatoriu cauza. În acest sens, principiul continuității completului de judecată presupune că „întreaga dezbateri se desfășoară sub ochii acelorași judecători, în mod neîntrerupt, continuu, pentru ca astfel judecătorii să aibă o documentare minuțioasă asupra fiecărui moment al dezbaterii și să-și formeze o idee unitară, asupra ansamblului procesului dezbătut” [23].

c. *Contradictorialitatea*, ca principiu specific fazei de judecată, vizează faptul că probele administrate în cursul acestei faze, sunt supuse discuției participanților la ședință, evidențiindu-se, astfel, pozițiile procesuale diferite ale părților [24]

Principiul contradictorialității se găsește într-o strânsă legătură cu *principiul egalității armelor*, ca părți ale dreptului la un proces echitabil, și implică dreptul fiecărei părți de a lua cunoștință cu privire la toate actele dosarului sau de observațiile, rapoartele prezentate judecătorului și de a le discuta în fața acestuia, în scopul influențării deciziei instanței de judecată, într-o procedură cu caracter contradictoriu, care să nu o plaseze pe vreuna dintre părți într-o situație dezavantajoasă [25].

d. De asemenea, *principiul oralității* constă în aceea că, întreaga activitate procesuală derulată în faza judecătii se efectuează prin viu grai.

Oralitatea nu este doar o modalitate de derulare a ședinței de judecată, ci, aceasta trebuie înțeleasă și în funcție de efectele juridice pe care le produce în faza de judecată, fiind o condiție imperativă a valabilității

acesteia, deoarece la pronunțarea hotărârii instanța va ține seama nu numai de ceea ce s-a consemnat, ci și de ceea ce s-a discutat oral în etapa dezbaterilor.

4. Punerea în executare a hotărârilor judecătorești penale - fază a procesului penal

În vederea rezolvării conflictului de drept penal apărut prin comiterea unei infracțiuni, se impune declanșarea procesului penal, deci nașterea unui raport juridic procesual penal. Însă, conflictul de drept penal substanțial nu se consideră soluționat decât în urma parcurgerii procesului penal, prin restabilirea ordinii de drept nesocotite, adică prin tragerea la răspundere penală a celor vinovați de comiterea infracțiunii.

În scopul asigurării finalității procesului penal și realizării tragerii la răspundere penală a persoanelor vinovate, nu este suficientă pronunțarea unei hotărâri judecătorești, ci se impun a fi puse în aplicare dispozițiile cuprinse în această hotărâre.

Punerea în executare a hotărârilor penale definitive reprezintă activitatea procesuală, efectuată din oficiu, prin care sunt executate dispozițiile hotărârii penale definitive. Conform regulamentului de organizare internă a instanțelor, la birourile de executări penale există cel puțin un judecător delegat care se ocupă, în concret, de activitatea executărilor penale.

Ultimei faze a procesului penal, îi revine menirea traducerii în viață a hotărârii penale definitive și realizarea scopului legii penale și al legii procesual penale [26]. Punerea în executare a hotărârilor penale este caracterizată de principii proprii ca: *obligativitatea, executabilitatea, jurisdicționalitatea și continuitatea* [27].

În cadrul procesului penal trebuie aduse la îndeplinire dispozițiile hotărârii penale rămase definitive, dispoziții ce prevăd constrângerea persoanelor condamnate, astfel ca acestea să suporte în mod efectiv sancțiunile penale aplicate.

În literatura procesual penală, numeroși autori susțin autonomia acestei faze a procesului penal [28], însă, există și opinii în conformitate cu care normele referitoare la executarea hotărârilor penale aparțin în totalitate ramurii autonome a dreptului penal executiv [29].

De asemenea, s-a arătat că este înglobată în faza punerii în executare a hotărârilor penale, doar o anumită parte dintre activitățile de executare, respectiv acelea care declanșează începutul executării, deosebindu-se, astfel, executarea pedepsei, de activitatea de punere a ei în executare [30].

În vreme ce reglementarea punerii în executare a hotărârilor penale, intră sub incidența exclusivă a normelor de drept procesual penal, executarea propriu-zisă a sancțiunii penale cade sub incidența normelor de drept substanțial, acestea din urmă fiind cuprinse în Codul penal, precum și în Legea nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

Faza procesuală a punerii în executare, este plasată ulterior rămânerii definitive a hotărârii judecătorești penale, și conform art. 554 din Noul Cod de procedură penală debutează prin primele activități judiciare, pe care le întreprinde la instanța de executare, judecătorul delegat cu efectuarea punerii în executare.

Limita finală a acestei faze procesuale, se epuizează odată cu începerea executării efective a sancțiunilor sau a dispozițiilor cuprinse în hotărârea judecătorească.

Concluzii

În concluzie, putem afirma că fazele procesului penal sunt diviziuni ale acestuia, care înglobează un complex de activități, desfășurate în mod succesiv, progresiv și coordonat, având un obiect propriu și urmând să se finalizeze cu soluții proprii.

Este evident faptul că, noțiunea de fază procesuală nu se confundă cu noțiunea de stadiu procesual. În acest sens, stadiile procesuale reprezintă trepte diferite de derulare a procesului penal, în cadrul etapelor distincte pe care acesta le parcurge. Astfel, stadiile procesuale sunt subîmpărțiri ale etapelor de derulare a procesului penal; acestea au o funcție proprie, alcătuiind, în cadrul activităților principale, un mănunchi unitar de activități (de pildă, în judecata în căile de atac, etapă a fazei de judecată, pot fi utilizate succesiv mai multe căi de atac - apelul, recursul în casație, contestația în anulare, revizuirea - fiecare dintre acestea constituind un stadiu procesual).

Odată cu intrarea în vigoare a Noului Cod de procedură penală, procesul penal cunoaște, alături de urmărirea penală, judecată și punerea în executare a hotărârilor penale, o nouă fază a procesului penal, și anume, camera preliminară. Obiectul procedurii în camera preliminară îl constituie verificarea, după trimiterea

în judecată, a competenței și a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală.

Ceea ce este extrem de important, este faptul că, această nouă compartimentare a procesului penal corespunde specificului tuturor activităților ce necesită a fi derulate în scopul bunei rezolvări a cauzei penale care se află în instrumentare.

Referințe

- [1] Volonciu N., *Tratat de procedură penală, Partea generală*, Vol. I, Editura Paideia, București, 1993, p. 21;
- [2] Antoniu A., Volonciu N., Zaharia N., *Dicționar de procedură penală*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1988, p. 255;
- [3] Mateuț Gh., *Tratat de procedură penală. Partea generală*, Vol. I, Editura C.H. Beck, București, 2007, p. 135-149;
- [4] Neagu N., *Tratat de procedură penală. Partea generală*, Editura Universul Juridic, București, 2010, p. 26;
- [5] Lorincz A. L., *Drept procesual penal*, Editura Universul Juridic, București, 2009, p. 12;
- [6] Theodoru Gr., Moldovan L., *Drept procesual penal*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1979, p. 194;
- [7] Idem [4], p. 27;
- [8] Tanoviceanu I., *Curs de procedură penală română*, „Atelierele grafice Socec, Societate Anonimă”, București, 1913, p. 29;
- [9] Volonciu N., *Drept procesual penal*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1972, p. 239;
- [10] Dincu A., *Criminologie*, Tipografia Universității București, 1984, p. 125-128;
- [11] Neagu I., *Tratat de procedură penală, Partea specială*, Editura Universul Juridic, București, 2010, p. 20;
- [12] Mateuț Gh., *Procedură penală, Partea specială*, Vol. I, Editura Lumina Lex, București, 1997, p. 107-108;
- [13] Idem [6], p. 196;
- [14] Noul Cod de procedură penală, Editura Hamangiu, București, 2014, p. 48;
- [15] Idem [14], p. 206;
- [16] Dongoroz V., Kahane S., Antoniu G., Bulai C., Iliescu N., Stănoiu R., *Explicații teoretice ale Codului de procedură penală român. Partea specială*, Vol. II, Editura Academiei, București, 1976, p. 119; Neagu I., *Tratat de procedură penală, Partea specială*, Editura Universul Juridic, București, 2010, p. 175;
- [17] Pop Tr., *Drept procesual penal*, Vol. IV, Tipografia Națională, Cluj, 1948, p. 182;
- [18] Kahane S., *Drept procesual penal*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1963, p. 242;
- [19] Udroi M., *Procedură penală, Partea generală. Partea specială*, Editura C.H. Beck, București, 2013, p. 528;
- [20] Idem [19];
- [21] Idem [11], p. 177;
- [22] Pop Tr., *Drept procesual penal. Partea specială*, Vol. IV, 1946, p. 214;
- [23] Idem [22];
- [24] Idem [5], p. 353;
- [25] Idem [19], p. 533;
- [26] Idem [4], p. 27;
- [27] Idem [16], p. 294-302;
- [28] Idem [18], p. 314;
- [29] Pop Tr., *Drept procesual penal*, Vol. IV, Tipografia Națională, Cluj, 1948, p. 3;
- [30] Idem [11], p. 473;